

KNJIŽEVNOST

Janez Nared, Drago Perko, Marjan Ravbar, Andrej Horvat, Marko Hren, Luka Juvančič, Ivo Piry, Borut Rončević (uredniki):

Veliki razvojni projekti in skladni regionalni razvoj

Regionalni razvoj 1

Ljubljana 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 321 strani,

ISBN 978-961-254-014-2

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je začel izdajati novo zbirko z zgovornim naslovom Regionalni razvoj. Predvidoma bo izhajala vsako drugo, liho leto in se bo izmenjavala z zbirko Geografski informacijski sistemi v Sloveniji, ki izhaja v parnih letih.

Namen zbirke je strokovnjake, delavce v upravi in zainteresirano javnost opozarjati na veliko potrebo po zagotavljanju enakomernega regionalnega razvoja, četudi je v zadnjih letih pri negeografskih načrtovalcih prostora čutiti nekako prikrito zapostavljanje regionalnega načrtovanja in njegovo (zavestno) umeščanje v drugi plan. To se je zlasti na ravni pristojnega ministrstva pokazalo tudi ob pripravi gradiva za terminološki slovar urejanja prostora, morda pa še bolj drastično in za usodo geografskih prizadevanj pri načrtovanju trajnostnega prostorskega razvoja boleče v predlogu Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti, ki med ustrezno izobražene kadre oziroma med obvezne profile v skupini za pripravo prostorskih aktov ne uvršča diplomantov geografije.

Ker je pri regionalnem in prostorskem načrtovanju potreben izrazito interdisciplinarni pristop, je eden glavnih namenov zbirke zagotovo tudi razvoj teorije in morda še bolj metodologije regionalnega načrtovanja, obenem pa kar največ pridobljenih spoznanj uspešno prenesti v prakso, na kar kaže v uredniškem uvodniku izražena želja po vzpodbujanju stalne strokovne razprave o ključnih razvojnih izzivih slovenske družbe. S tem geografija znova prevzema iniciativo pri uveljavljanju enakomernega

regionalnega razvoja in spremljanju njegovih učinkov, k sodelovanju pa vabi tudi številne druge sorodno usmerjene strokovnjake najrazličnejših profilov.

Da je takšen pristop pravilen in ga je tudi širša strokovna javnost dobrohotno sprejela, kaže zelo dober odziv pri pripravi prve številke zbirke, namenjene sistematični preučitvi regionalnih učinkov projektov, predvidenih v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 do 2023. To so velike, za razvoj celotne države pomembne investicije v prostor, od katerih nekatere presegajo regijske okvire. Dejstvo, da so projekti zapisani v Resoluciji, pomeni zavezo države, da bo sodelovala pri njihovi izvedbi. Predlagani projekti so namreč zahtevni tako z vidika umeščanja v prostor kot upoštevanja načel trajnostnega razvoja, zlasti z vidika okoljskih vplivov ter medsebojnih soodvisnosti in učinkov na regionalni in nacionalni ravni.

Resolucija sledi prioriteti enakomernega regionalnega razvoja, ki je zapisana tudi v Strategiji razvoja Slovenije. Večina predvidenih projektov je prostorsko locirana v regije, s čimer bodo lahko postali pomembni projekti predvidenih pokrajin, kar velja na primer za gospodarska središča in projekte turistične infrastrukture. Nekateri drugi projekti imajo izrazite vplive na več regij ali pa kar na celotno državo. Mednje spadajo vsi energetski projekti, cestna in železniška infrastruktura, projekti trajnostne energije, trajnostne mobilnosti, projekti na področju znanja in informacijske družbe. Tako pri projektih, neposredno gnezdenih v pokrajinah, kot pri projektih, ki imajo učinke v celotni državi, se pričakuje tesno sodelovanje z akterji regionalnega razvoja. Resolucijski projekti morajo postati tudi projekti lokalnih skupnosti oziroma njihovih prebivalcev, saj imajo kot taki boljše možnosti za uspeh. Ob tem je pomembno tudi ustrezno upravljanje s človeškimi viri.

V publikaciji je najprej obravnavana Resolucija, potem pa sledijo prispevki, ki obravnavajo njene posamezne dele, to je predvidene projekte, in jih osvetljujejo iz različnih zornih kotov. Čeprav so avtorji prispevkov Resoluciji večinoma naklonjeni, ne moremo mimo nekaterih vprašanj, ki jih ob tem odpirajo. Ugotoviti je mogoče, da Resolucija predstavlja udejanjanje policentričnega razvoja, več desetletij vodilne smernice razvoja Slovenije, saj se osredotoča zlasti na razvoj izbranih središč, od koder naj se pozitivni učinki širijo v zaledje. S tem sledi ugotovitvam stroke, da je razpršena pomoč le redko učinkovita, na drugi strani pa posamezna razvojna središča z živahno razvojno dinamiko laže konkurirajo na svetovnih trgih.

Uvod v drugi del predstavlja razprava o vlogi predvidene pokrajinske členitve na regionalni razvoj, ki skuša združiti vprašanja, ki jih odpira Resolucija, z nastajajočimi pokrajinami, morebitnimi evroregijami in enakomernim regionalnim razvojem. Preostale prispevke, ki se nanašajo na enakomerni regionalni razvoj, je mogoče razčleniti v dve tematski področji, to je na vlogo znanja v regionalnem razvoju in na pomen naravnih dejavnikov pri regionalnem načrtovanju.

Vse skupaj je v knjigi objavljeno 31 prispevkov, ki so opremljeni z vsem potrebnim znanstvenim aparatom. Pri njihovi pripravi je sodelovalo 47 strokovnjakov, nekateri tudi pri več prispevkih, zato je za mnoge značilna kolektivna obravnava, ki edina omogoča celovitejšo, s tem pa praviloma tudi jasnejšo, bolj zgoščeno podajanje. Približno tretjina avtorjev je geografov. Publikacijo bogatijo preglednice, nekateri prispevki pa so opremljeni tudi z nazornim slikovnim gradivom, tematskimi zemljevidi, kartodiagrami, grafikoni, shemami, skicami in fotografijami.

Drago Kladnik

Blaž Komac, Matija Zorn:
Pobočni procesi in človek
Geografija Slovenije 15

Ljubljana 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 217 strani,
96 fotografij, risb in zemljevidov, 46 preglednic, ISBN 978-961-254-027-2

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je kot petnajsto delo v knjižni zbirki Geografija Slovenije izdal obsežno monografsko delo mladih avtorjev, ki se vse od začetkov svojega znanstvenega dela ukvarjata z recentnimi geomorfnimi procesi ter njihovimi učinki na človeka in na podobo slovenskih